

Obračun zaliha i gotovih proizvoda u poljoprivrednoj proizvodnji

Osnov obračuna zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda poljoprivredne delatnosti su odredbe MRS 41 – Poljoprivreda koji se primenjuje na računovodstvo obuhvatanja sledećih poljoprivrednih proizvoda kada se iskazuju kao zalihe (Priv.Sav. br. 1 i 2/2013):

1. bioloških sredstava koja se iskazuju kao zalihe;
2. poljoprivrednih proizvode na mestu ubiranja, odnosno žetve;
3. bioloških sredstava koja se iskazuju kao zalihe a dobijena su kao državno dodeljivanje.

Zalihe poljoprivrednih proizvoda koji su dobijeni na mestu žetve, odnosno berbe procenjuju se po poštenoj vrednosti umanjenoj za procenjene troškove prodaje na mestu žetve, odnosno berbe i ta vrednost predstavlja nabavnu cenu, odnosno cenu koštanja ovih zaliha kada se na njima nastavlja dalja proizvodnja radi dobijanja novih gotovih proizvoda koji se u toku dalje proizvodnje mere po ceni koštanja ili po neto prodajnoj ceni ako je niža.

Poštena (fer) vrednost je iznos za koji se neko sredstvo može razmeniti ili obaveza izmiriti

u transakciji između dobro obaveštenih i voljnih strana, međusobno suočenih. Poštena vrednost sredstva zasniva se na njegovom sadašnjem mestu i njegovom sadašnjem stanju.

Dakle, postavka poljoprivredne proizvodnje u programu je vrlo prosta. Nikakvi radni nalozi nisu potrebni jer je prosto nemoguće povezati na primer X kilograma nekog sredstva kojim se tretira ceo plastenik a iz njega se tri meseca ubiraju krastavci, paradajz i ostalo, ponekad i tek naredne poslovne godine.

Pošto se ne koriste radni nalozi, utrošci materijala i sirovina se evidentiraju internim izlazom iz magacina. Ubiranje proizvoda se evidentira internim ulazom u kojem se kao nabavna cena unosi fer tržišna cena.

Knjiženje i obračun preko klase 9 izgleda otprilike ovako:

- Prijem proizvoda se knjiži na kontima 960 do 968 po fer tržišnoj ceni.
- Prodaja proizvoda se evidentira na kontima 980/960 i 903/986.
- Utrošak materijala se knjiži po nabavnoj ceni na kontima 950/902.
- Troškovi proizvodnje (direktni i indirektni troškovi) se knjiže na kontima 950/902.

Obračun stvarne cene koštanja se vrši tek na kraju obračunskog perioda deljenjem ukupnih troškova proizvodnje za ceo obračunski period količinom proizvedenih proizvoda u tom obračunskom periodu (tzv. divizionna kalkulacija).

Troškovi proizvodnje se prilikom knjiženja na kontima klase 9 mogu raspoređivati po mestu troška koristeći grupu konta 920 do 940 ali se u našem programu preporučuje upotreba

dimenzija. Osnovna dimenzija bi bila mesto troška koje bi omogućilo lociranje troškova proizvodnje po plateniku odnosno otvorenom polju; to bi, na primer, omogućilo jednostavno sabiranje svih troškova direktnog rada, upotrebe i amortizacije poljoprivrednih mašina, materijala, energenata, htz opreme, itd. i njihovo obračunavanje na ukupno ubranu količinu poljoprivrednih proizvoda sa određene parcele.

Pored mesta troška kao dimenzije mogu se definisati i prinosi (prinos 2018, 2019, 2020. godine itd.) čime se na lak način omogućava prenos i obračun troškova recimo pripremnih poljskih radova u sledeću godinu kada se vrši ubiranje proizvoda. Dimenzija može biti i konkretan proizvod, ukoliko korisnik programa može prilikom evidentiranja troškova odrediti, odnosno raspodeliti trošak na konkretne proizvode.

PRIMER:

Poljoprivredno preduzeće u toku 2017. poslovne izvrši setvu kukuruza, vrednost posejanog semena kukuruza iznosi 18.900 din. Posle sejanja izvrši se i tretiranje veštačkim đubrivom u vrednosti od 11.000 din. Za pripremu zemljišta i sejanje poljoprivredno preduzeće angažovalo je mehanizaciju trećeg lica i platilo troškove u ukupnom iznosu od 19.000 din. U toku iste poslovne godine izvršeno je i ubiranje kukuruza kada je utvrđena fer cena od 22 dinara po kilogramu. Rod kukuruza iznosi 3.500kg od čega je kasnije prodato 1.500kg po povoljnijoj tržišnoj ceni od 24 dinara po kilogramu. Troškovi berbe iznose 10.000 din.

Obračun cene koštanja vrši se na kraju obračunskog perioda kada su poznati svi troškovi vezani za proizvodnju kukuruza. Divizionom kalkulacijom ukupnog salda konta grupe 95 sa ukupnom količinom ubranog kukuruza dobijamo da je cena koštanja $58.900 / 3.500\text{kg} = 16,83$ dinara po kilogramu. Prilikom zatvaranja klase 9 iskazujemo preostale zalihe proizvoda po stvarnoj ceni koštanja ili neto prodajnoj ceni, ako je niža. Potom se izvrši prenos promena vrednosti zaliha u finansijsko knjigovodstvo kao povećanje ili umanjenje zaliha gotovih proizvoda. Pretpostavka u ovom primeru je da ne postoje zalihe gotovih proizvoda po početnom stanju.

1. Knjiženje utroška materijala:

KONTO	OPIS	DUGUJE POTRAŽUJE
902	Račun za preuzimanje troškova	29.900
9500	Utrošak semena	18.900
9500	Troškovi veštačkog đubriva	11.000

2. Knjiženje troškova proizvodnje po računima:

KONTO	OPIS	DUGUJE POTRAŽUJE
902	Račun za preuzimanje troškova	29.000
9501	Troškovi usluge pripreme zemljišta	12.000
9501	Troškovi usluge sejanja	7.000
9501	Troškovi berbe	10.000

3. Ubiranje gotovih proizvoda

KONTO	OPIS	DUGUJE	POTRAŽUJE
9509	Prenos troškova proizvodnje		77.000
960	Ubiranje kukuruza po fer tržišnoj ceni	77.000	

4. Prodaja gotovih proizvoda

KONTO	OPIS	DUGUJE	POTRAŽUJE
903	Račun za preuzimanje prihoda	36.000	
986	Prihodi od prodaje kukuruza		36.000
960	Prodaja kukuruza		33.000
980	Trošak prodatog kukuruza	33.000	

5. Obračun cene koštanja i odstupanja cene proizvoda

KONTO	OPIS	DUGUJE	POTRAŽUJE
9500	Troškovi materijala		29.900
9501	Troškovi usluga		29.000
9509	Prenos račun završnih učinaka		-77.000
969	Odstupanja u ceni gotovih proizvoda		18.100
980	Ispravka troškova prodatih proizvoda	-7.757,14	
969	Ispravka troškova prodatih proizvoda		-7.757,14

6. Prenos promena vrednosti zaliha

1200	Gotovi proizvodi	33657,14	
630	Povećanje vrednosti zaliha gotovih proizvoda		33657,14